

IPIZTIKU

Edonork dakien bezala, Hondarribiko baserri baten izena da **Ipiztiku**. Bat batean begiratu, izen arraroa edo bitxia iduritzen zaigu. Etxe horren lehen berria Isastik eman zigun 1625. urtean idatzí zuen liburuan, "**Castezar ó Ipizticu**" izendatuz. Handik laster, 1638. urtean hiriari jarri zioten hesian, barnean ziren seme jatorren artean agertzen zaigu Miguel de Lizardi Ipisticu. Beraz, badirudi etxeaz gainera deituratzat ere erabilia zela. Baina euskal deituren zerrendak eta ikerketak egin dituztenen liburuetan ez da agertzen Ipiztikurik.

Ipiztiku lehen aldiz entzun nuenean, oso bitxia iduritu zitzaidan. Gure egunotan hain arruntak ez diren hitzak, ordea, beharrezko zaigu agiri zaharretan oinarriturik aztertzea. Orain, usterik gutien nuenean, hara non aurkitu dudan izen hori. Aurten, Ubillos idazlearen mendeurrena ospatzeko Euskaltzaindiak egile horren **Christau doctrin berri-ecarlea** (1785ean argitaratu zena) Azkue Bibliotekan zuen aletik faksimil batean berargitaratu duelarik, liburua 105-106 orrialdeetan honako hau irakur daiteke: "elz bacotzean Ipizticu edo Obispo bat", eta ondotik beste honako hau: "Aita Santua deritzana, Jaicoac ala nai ta da Ipiztucú guzien lenengoa". Ondoko orrialdeetan ere beste honako hauek irakur daitezke: 108.ean "Apostoluac eracutsi zuena igaro zan lenengo Ipizticu-etara", eta 176.ean berriz "...hondra ditzagula Ipizticuac edo Obispuac".

Hara hor argi eta garbi **Ipiztiku**-ren esan nahia. Bertatik, orain oharatu naiz Axularrek 1653. urtean argitaratu zuen **Gero** liburua-ren "Gomendiozco carta" haretan Bertrand de Echaus apezpikuari egin zion eskaintzan esaten. zionaz: "...çuc ere Baionaco Ipizticu cinenean" esaldiaren muinean nuela hitz hori. Aldiz, liburua barnean, 393. orrialdean berriz aipatuko zuela lehen hain bitxia zitzaidan hitz hori "Hugo Ipizticu" hura izendatzean.

Ipiztiku

1857an Gipuzkoako Diputazioak argitaratu eman zuen **Nomenclátor** haretan Hondarribiko bi etxek daramate izen hori, bata da "Ipisticu" eta bestea "Ipisticuneu". Argi dago lehenengoa dela zaharra eta bigarrena handik alde zuen familikoren batek eraikia. Florentino Porturen **Fuenterrabia. Notas Históricas y curiosidades** deritzan liburuan aurkituko ditugu biak, 306. orrialdean sagardotegiak aipatzean; bi etxeotan bai ziren sagardotegiak 1934. urtea baino lehen. Ipiztiku Arkoll goitik Jaizubia aldera eta Ipiztikunea Madalen-gainetik Akartegi partean.

Orain, **Hondarribia** aldizkariaren 9. zenbakian irakurria dudanez (1986ko Abendukoaren 2. orrialdean), ahozkeraz **Epiztei** bezala ere erabiltzen da, itxura denez. Baina, era jatorra, zalantzarik gabe, **Ipiztiku** dugu.

Hondarribian bada Apezpiku kalea (Calle del Obispo), bertako hizkera jatorrean Ipiztiku hobeto letorkiona. Kale horren izena bertako seme ospetsu baten oroitzapenean

jarria da, Cristóbal de Rojas Sandoval y Aliağa (1502-1580), bere garaian ipiztiku zena Oviedo, Badajoz eta Córdoban, Trentoko kontsilioaren bigarren aldiari partaide izana eta Sevillan Artzipiztiku zelarik hila, Valladolidko Cigales-en eta Lermako San Pedron hobiratua.

Baserriaren izena hura Ipiztiku egin baino lehenagokoa dela esango nuke, zeren izen hori agiritan lehen aldiz hark hogetirurte baizik ez zituenean aurkitzen bai da.

Hondarribia honen 15. zenbakian (1987 Utzaila) argitaratu nuen "Zenbait titulu eta ofizio Hondarribiko etxe izenetan", non aurkezten nituen **Viscundinea, Bachillerenea, Soldadunea, Consulaenea, Arguiñenea, Arozena, Ballestarienea, Tanboliñenea, Herrerenea** eta **Telleria**; eta orain horiei beste hauek erantsi beharrean aurkitzen gara: **Ipiztiku** eta **Ipiztikunea**.

Juan San Martín

AMUTEN ETXE BAT ERREA

Ekainaren 29an, San Pedro egunez, arratsaldeko 6'30etan Amuteko etxe batek su hartu zuen. Sua, 35 zenbakiko 3. bizitzan, ezkerrean, hasi zen Miguel Ugarteren etxean. Bertan Ahmed Idwaziz eta Bacha Zawar senar-emazte marrokiarrak bizi ziren eta dirudienez andreari, bakarrik zelarik, su hartu omen zion paderak. Larritasunean balkoira aterata ezin omen zuen atzera egin eta gazte batzuek sokaz jaitsi zuten. Gurutze Gorriko anbulantzia eraman zuten ondoren. Goiko bizitza erabat kixkalia geldi-

tu zen eta suhiltzaileen ur bonbek ere kalte handiak egin zituzten bigarrenean, goiak erori bait ziren, eta lehenengoko sukalde batean ere bai. Beste familiak senideen etxeetan hartu zituzten, baina Dolores Barca eta honen seme-alabak gau hartan nora joan ez zeukatelarik herriko ostatu batean hartu zituzten udalaren aginduz. Biharamunean ere zailtasun handiak izan ziren ezer konpontzeko San Martzial eguna zela eta.

